

JÄHJEKE

1997

ELLEN NIIT

Mina oma väikse õega

TULEN OMA VÄIKSE ÕEGA
TOIME JUBA PÄRIS TÕEGA:
JAKSAN TEDA SÜLES KANDA,
VÕIN KA TREPIST ÜLES KANDA,
PEAN TA JÄREL SÜNDSALT VAHTI,
PANEN RIIDE, VÖTAN LAHTI,
OSKAN SÕÖTA, JOOTA TEDA,
EI PEA MUINASLOOTA TEDA,
OSKAN TEDA KANNITADA,
VÕIN KA ÄRA VANNITADA –
AINULT MAGAMA EI JÄÄ TA
MINU KÄE ALL MISKI VÄEGA!

PÄKAPIKKE TÄIS TA VOODI,
JUTUSTAN KÜLL EMA MOODI,
PUNUN PESI SINILINDEL,
VÕITLEN VAPRALT TÄIEL RINDEL,
SÜÜVIN SUIGUKUNSTI SUURDE –
UNELIIVA TÄIS SAAB TUBA,
UNI TÄIDAB IGA UURDE,
ISE VAAT ET MAGAN JUBA!
LAPS AGA NÕUAB:
"EMME 'UURDE!"

ELLEN NIIT

Päkapikkude eluviis

MIDA PÄKAPIKULISEM
ON SU KODUKARJAMAA,
SEDA ENAM SINA ISE
HOIDMA PEAD JA VARJAMA
SEDA IMEPÄRAST VARA,
SEDA ISEVÄRKI HÜÜD!
PÄKAPIKUD ON KÜLL ARAD,
KUID NEIL ON ÜKS RÕÖMUS PÜÜD
SISSE PIILUDA SU SILMIST,
MÕISTA SINU MÕTTEKÄIKE,
NÄHA NEIST KUI KINOFILMI,
KAS SU HING ON SUUR VÕI VÄIKE –
HOOLID SA KA ÕEST VÕI VENNAST
VÕI PEAD SILMAS AINULT ENNAST.
KELLE JUURES ON NAD KENA
TEISTE-HOOLE ÄRA NÄINUD,
SELLE JUUREST POLE ENAM
IIALGI NAD ÄRA LÄINUD.

ELLEN NIIT

Päkapikkude rohi

JÄI HAIGEKS PÄKAPIKULAPS,
PEA VALUTAS JA KURKKI.
"NÜÜD," ÜTLES PÄKAPIKUPAPS,
"ON VAJA SUURT MEEPURKI
JA VÄIKEST NALJANIBULAT –
KULDKARRA KARVA SIBULAT!
NEIST TEEME TÕVEROHU
JA KÕRVALDAME OHU –
NII KÖHA KUI KA NOHU!
MIKS OLLA VOODIS PÄEVAD-ÖÖD,
KUI ON NII PALJU MUUDKI TÖÖD?"

PAPS HAKKIS PEENEKS SIBULA
JA SEGAS SEGI MEEGA
JA PÄKAPIKUKRIBULA
TA ARSTIS TERVEKS SEEGA,
SEST TOO EI KARTNUD KIBEDAT
EGA MAGUSAT EGA LIBEDAT,
VAID, TEGEMATA KÄRA,
VUPS! VÕTTIS ROHU ÄRA.

HELJO MÄND
Tere, tere

OLEN VANA TARE,
VANA TORE TARE.
EI MA OLE TÕRE,
ÜTLEN: TERE, TERE!

KUI SA POLE TÕRE,
MIKS SIND PIIRAB VÕRE?

MARI, MUL ON MURE,
MINU KOER ON KÄRE.
KUI MIND PIIRAB VÕRE,
SIIS SIND KOER EI PURE.

TERE, TERE, MURI!
ÄRA OLE KURI!
PANE KETTI URIN,
SIIS KAOB TURRIS TURI.

TERE, TERE, MARI,
MA EI OLE KURI.
OLEN ARMAS MURI,
LÕRR-LÄRR LÄRMAKÕRI.
KÕRIS TERVE PERE
TORMILINE TERE.

Illustrerinud ÜLLE MEISTER

MILVI PANGA
**Õunaussi
laul**

JUSS OLEN. ELAN AIA PÕIK.
MU NAABRID KA ON ÜSSID KÕIK.

NII VIHMAKA KUI PÕUAGA
TUUL ÕOTSUTAB MIND ÕUNAGA.

JAH, ÕUNATA, HEA ÕUNATA
MA KUNAGI EI LÕUNATA.

TEAN, KELLEST SÕLTUB ÕUNASAAK,
NÄEN, HULGA SEES ON MÕNI PRAAK.

KUI TAHAD JÄRGI PROOVIDA,
HEAD ISU SULLE SOOVIN MA.

ELLEN NIIT

Vanad salmid ja uued ajad

VANAVANAEMADE
SALME VANAEMAD TEAVAD.
EMAD OMA EMAD
VANU LAULE MEELES PEAVAD.

LAPSED HÄBISTAKSID END,
KUI EI JÄTKAKS SEDA KETTI.
OMAD SALMID MEIE VEND
PANI NÄITEKS INTERNETTI.

MUL ON VEELGI PAREM PLAAN:
JÄTAN SALMID HÄSTI MEELDE,
TÕLGIN NEED, KUI SUUREKS SAAN,
OTSE PÄKAPIKUKELDE.

EESTI

RAHVUSRAAMATUKOGU

JAAN RANNAP

KARJUSEMÄNG

Tolmuga kaetud pappkarp tuli sahrinurgast välja kraamimise käigus.

“Ja mis siin siis olla võib?” ütles vanaema nõõri lahti sõlmides.

Märt kummardus lähemale. Karbis olid puupulgad, mõned sirged, mõned kõverikud. Pulkade üks ots oli lõigatud libajaks, osal ka sakiliseks.

Vanaema nägu läks heledaks, justkui hämaravõitu sahrisse oleks ootamatult hakanud päike paistma.

“Kas sa näe! Minu mänguloomad! Pärnamäe talu mängukari. Vana hobune Miira, noor täkk Tõugu, lehmad Mustik, Kirjak, Öunik ja Eesik...” Üksteise järel tõstis vanaema pulki peopesale. “Kas sa näe, ja see puujalgadega kastan oli tubli karjakoer Polla.” Mart vaatas, suu lahti. Niisuguseid mänguloomi nägi ta esimest korda. Tema mänguloomad olid nagu päris, osa vahtkummist, osa täispuhutavad, mõned ei-tea-mis materjalist. Kana ja koera sai üles keerata – need hakkasid siis ringiratast tiirutama. Elevantil oli pisike patarei sees. Elevant vehkis selle jõul londiga. Hiireke piiksus, kui kõhule vajutati.

“Vanaema, sinu mänguloomad ei ole ju üldse loomade moodi,” imestas Märt.

“Kuidas ei ole?” naeratas vanaema. “Vaata, Kirjak on kenasti lapiline. Hobused on kenus kaelaga. Mis puudub, selle saab ju juurde mõelda.” Ja vanaema, naeratus ikka näol, hakkas jutustama karjalapse elust.

Järgmisel päeval, kui Märdil tuli üksi koju jääda, tõi ta karbi Pärnamäe talu loomadega keset tuba. “Kari, karja!” huikas Märt ja seadis loomad rodusse. Suurte sarvedega Mustik läks kõige ees. Tema oli karja juht. Teised kõndisid Mustiku kannul, ainult ulakas Eesik kippus teistest maha jääma. Eesik varitses võimalust karjateelt kõrvale põigata. Eesik tahtis põlluservast viljapäid napsata.

Märt ähvardas pahategijat vitsaga ja saatis Polla Eesikut karistama.

Karjamaal hakkasid lehmad sööma. Nüüd oli karjalapsel enda jaoks aega. Märt ronis kivi otsa ja oli kivikuningas. Teispool kraavi paistis naabri Leeni, samuti karjalaps.

“Mina kivikuningas, sina pudrulusikas,” laulis Märt naabertalu Leenile. Päike kerkis kõrgemale, ilm läks soojemaks. Z-Z-Z-Z pinises äkki karja kohal parm. Mustik tõstis valvsalt pea ja jäi ringi vahtima. Varsti pühkis ta suure jooksuga kohalt, teised loomad tema järel. Märdil ja Pollal oli tegu, et neid koduteelt kõrvale, väiksesse võsatuksa suunata.

Siis läks päike pilve taha. Lehmad tulid võsast välja. Nüüd, kui nad rahulikult sööma asusid, tundis Märt, et uni kipub peale. Pehme rohukamar lausa kutsus pikutama.

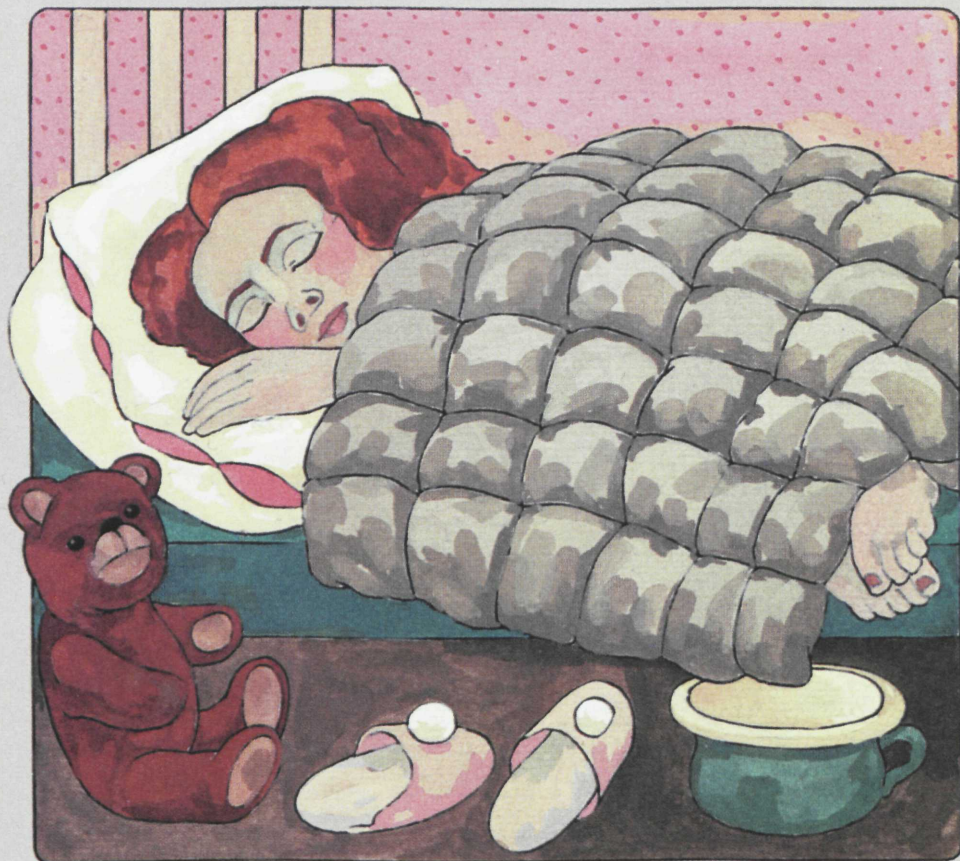
Tund aega hiljem leidis vanaema poisi raskes unes suure toa vaibalt. Kunagise Pärnamäe talu loomad olid magaja ümber laiali. Patareiga elevant, vedruga koer ja kana, kummist lõvid, kalad, notsud, konnad ja kes nad kõik olid, igavlesid seinäärsele riivil. Märt ei olnud neid sel päeval puutunudki.

Illustreerinud TIINA REINSALU

UINUV KAUNITAR

Kui Mahu suur vend alles väike oli, olid isa ja ema saanud tuttuue värvist lõhnava korteri ja koos uue ilusa koduga roosadest kahhelkividest särava vannitoa. Et vannituba veel kenam oleks, tõi isa kunsti-poest reljeefseinapildi, mille "pestud lamba karva" (vanaema naljad) teki all magas väike tüdruk. Pisut küll punapea, pisut küll trullakas, aga soe ja armas, nagu võib olla vaid üks põletatud savist kujukakuke. Tüdrukul oli valge puhev padi põse all, ja kuigi seegi oli põletatud savist, tundus ta ometi katsudes udusuline olevat. Paljad varbad – "suhkruherned" (isa naljad) – piilusid roosatades tekiveere alt justkui väikeseks kiusuks. Veel olid seal kaisumõmmi ja tuhvliid ning pissipott, mis peavad iga lapse sängiveere all olema "nagu aamen kirikus" (vanaisa naljad). Aeg oli keraamilisel pildil justkui võluvael hangunud – tüdruku silmad olid kogu aeg kinni ja hoogne kellatikats seinal ühes käiguasendis. Vaid kaisumõmmi silmad olid valla. Nööpsilmad ju saavadki vaid pärani olla.

"Kas tüdruk magab?" küsis Mahu suur vend, kui ta oli veel väike.

"Magab," kostis isa sosinal.

"Kas ta homme ka magab?" päris Mahu vend edasi.

"Homme ka," kostis isa.

"Kas ta jääbki nüüd sedasi?" imestas Mahu vend.

"Jääbki," mõistis isa kosta.

Mahu suur vend, kui ta oli veel väike, kõdistas aeg-ajalt teki alt paistvaid varbaid ehk "suhkruherneid". Kuid tüdruk ei ärganud ega ärganud. Nõnda läks oma kümmekond aastat. Nüüd oli emal-isal Mahu ja Mahul oli suur vend. Ta ise oli väike poiss, kes avastas peagi vannitoast selle nõiutud tüdruku.

"Kas tüdruk magab?" küsis Mahu nii, nagu oli kunagi küsinud tema suur vend, kui too oli veel väike.

"Magab," kostis isa taas sosinal.

"Kas homme tõuseb ta üles?" küsis Mahu edasi.

"Eks homme paista," kostis isa.

Aga ka homme magas tüdruk seinaplaadil. Siis võttis Mahu kõditada tema varbaid, mis ahvatlevalt tekiveere alt väljas. Kuid see ei virgutanud ega virgutanud magajat. Lõpuks pidas isa vajalikuks selgitada: "See tüdruk magas juba siis, kui su suur venna oli alles väike."

"Kui väike?" soovis Mahu täpsust.

"Sama väike kui sina," täpsustas isa.

See pani Mahu mõtlema. Järsku tuli talle üks palju kordi kuulnud muinasjutt meelde ning ta kuulutas rõõmsalt:

"Nojaa – siis –, siis on ta ju uinuv kaunitar!"

Ning Mahu andis magavale tüdrukule musi. Ehk aitab see paremini kui varvaste alt kõditamine. Kes teab. Kes teab muinasjutu lõppu, kus nõiutud lossi asemel on tegevuspaigaks tavaline vannituba.

Nurmkana JA jänese peitusemäng

Illustreerinud PRIIT REA

ÜKSKORD HAKKASID NURMKANA JA JÄNES VAIDLEMA, KES NEIST OSKAB END PAREMINI ÄRA PEITA.

NURMKANA KRAAPIS KÄNDUDE VAHELE SÜGAVA AUGU. TA MAHTUS SINNA ÜLENI, AINULT JALAD JÄID VÄLJA.

JÄNES OTSIS KÕIKJALT, NURMKANA EI KUSAGIL. LÕPUKS TÛDINESID MÕLEMAD – JÄNES OTSIMISEST, NURMKANA PEIDUSOLEMISEST.

“JÄNESEONU, UUU!” HÛÛDIS NURMKANA JA SIPUTAS JALGU. “VÕTA OMA KAABU MINU VARVASTE OTSAST ÄRA. EGA NEED POLE SULLE VARNAKS MÕELDUD.”

JÄNES IMESTAS, HAKKAS NAERMA JA PANI KÛBARA PÄHE. NURMKANA RONIS AUGUST VÄLJA JA RAPUTAS SULGEDELT TOLMU MAHA.

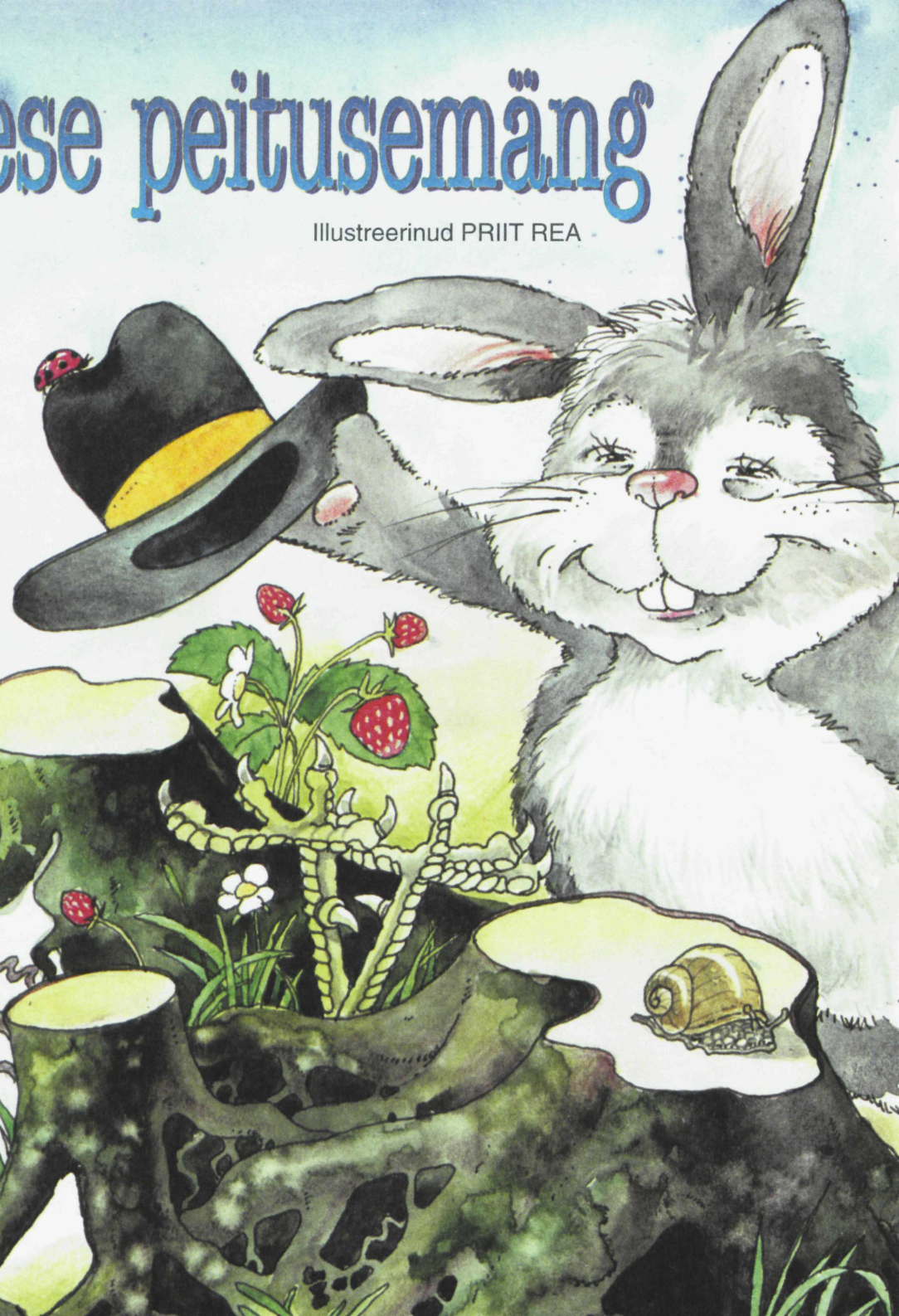
NÛÛD OLI JÄNESE KORD END ÄRA PEITA. TA PUGES TIHEDASSE PUHMASTIKKU EGA LIIGUTANUD ENAM KÕRVAGI. NURMKANA OTSIS JA OTSIS, JÄNEST EI KUSAGIL.

SIIS PISTIS NURMKANA KIHISTAMA: “TULE VÄLJA, JÄNESEONU, MA NÄEN SIND!”

JÄNES HÛPPASKI LAGEDALE. TEMA JU EI TEADNUD, ET NURMKANA LUISKAS.

NII EI SELGUNUDKI, KUMB ON PAREM PEITUPUJE. ET AGA NURMKANA KAVALAM ON, SAI KÛLL SELGEKS.

Aafrika muinasjutu järgi ümber jutustanud
JÛRI RANT

ÖÖBIK, KES EI OSANUD JOONISTADA

EERO JOHANNES

PAJUPÕOSA SEES ELAS VÄIKE HALL ÖÖBIK. PÕOSA ALL VEELOMBIS ELASID ROHELISED KONNAD. KONNAD OSKASID HIRMUS HÄSTI JOONISTADA. NAD JOONISTASID VÄRVIPLIIATSITE JA RASVAKRIITIDEGA, TUŠI JA VILTPLIIATSITEGA. JA SEE TULI NEIL NII HÄSTI VÄLJA, ET TEISED LOOMAD TULID KONNADE JOONISTUSI VAATAMA.

ÖÖBIK EI OSANUD ÜLDSE JOONISTADA. TA VÕTTIS PLIIATSI VARVASTE VAHELE – AGA VÕTA NÄPUST – VÄLJA TULI SELLINE SIGRI-MIGRI, ET ISEGI KONNAD NAERSID.

ÖÖBIK SOLVUS JA LENDAS MINEMA. TA ISTUS TÜKK AEGA PUUOKSAL JA MOSSITAS OMAETTE.

LÕPUKS SAI ÖÖBIKU TUSATUJU OTSA, TA HINGAS SÜGAVALT SISSE, SOPUTAS THIBU JA HAKKAS LAULMA.

KONNAD PANID PLIIATSID KÄEST JA KUULASID, KUIDAS ÖÖBIK LAULIS. ÖÖBIK LAKSUTAS NII, ET LAUSA LUST KUULATA.

TÕNU SEERO

SALASÕNA

“Iisa, kas siis, kui sa tööl oled, võin ma arvutimänge mängida?”

“Eks sa siis natuke mängi, aga käi ikka õues ka.”

Mati ei lasknud seda endale kaks korda öelda. Aga kuna isa oli iga päev üsna kaua tööl, siis sai poisil natukesest ajast üha pikem ja pikem aeg. Varsti Mati enam muud ei teinudki. Istus iga päev arvuti taga ja klõbistas selle klahve. Ta isegi ei märganud, kuidas kevad tuli. Arvuti seda ju oma ekraanil ei näidanud. Muidu poleks ju midagi olnud, kuid poisil muutus iga päevaga näost üha kahvatumaks. Põlunud tal ka erilist söögiisu, näksis niisama krõbinaid. See ei jäänud emale märkamata. “Peame poisiga arsti juurde minema,” ütles ta isale, kes kogu aeg käis tööl ega olnud midagi märganud.

“Miks?” ei saanud isa alguses aru.

“Vaata ise, milline ta välja näeb. Isu tal ka enam pole, lugeda ei taha...”

Isa mõtles natuke.

“Arsti pole vaja,” ütles ta siis. “Ma hakkan ise arstiks.” Ta läks arvuti juurde, lülitas selle sisse ning kirjutas salasõna. Ilma selle sõnatä, mida teadsid nüüd vaid isa ja ema, ei saanud keegi teine enam arvutit käima panna.

“Edaspidi on natuke nii natuke, kui mina arvan,” seletas isa Matile.

Mida poisil sai teha või kas võis ta vastu vaielda! Ei läinudki palju aega mööda, kui Mati sai täiesti terveks. Miks ei peaks terve olema üks poisil, kes kevadel on õues, kes ei istu umbses toas. Nohu pole arvutihaigusega võrreldes nüüd küll haigus.

Illustreerinud HILLAR METS

SÕNAPANK

HARRI JÕGISALU

Madise vanatädi elab Saksamaal. Tema nimi on Ann, aga teda kutsutakse Saksamaa tädiks. Saksamaal elab ta juba väga kaua ja mees on tal sakslane, nimega Franz. Tädi ja tädimees Franz on Eestis külas käinud. Need külaskäigud seisavad Madisel hästi meeles. Tädi on väga jutukas ja räägib palju oma elust seal kaugel maal, kuhu noorena üle mere põgenes. Tädimees aga on alati Madist meeles pidanud. Viimane kord tõi kaasa suure konstruktorikasti, millest sai kokku monteerida raudtee ringikihutava rongiga. Tolle saksa härraga oleks mõnus juttu ajada, kuid on üks häda: härra Franz ei kõnele eesti keelt. Ja Madis oskab saksa keeles seni vaid "guten Tag" ja "danke schön".

Seda on jutuajamiseks vähe. Koolis Madisele veel võõrkeelt ei õpetata. Madisel on vestlussõnastik, milles on küsimusi ja vastuseid, hulk sõnu ja numbreid peale selle. Madis on sõnastikust sõnu ja terveid lauseid õppinud, aga need ei taha meelde jääda. Kui sõnastik lahti lüüa ja lugeda, on tähendus selge. Kuid natukese aja pärast on see meelest läinud. Hiljuti tuli Saksamaalt kiri ja suur uudis: tädi ja tädimees kutsuvad Madise, isa ja emaga koos muidugi, tulevaks suveks Saksamaale külla. Kaugele Nürnbergi linna.

"Kas mind võetakse kaasa?" ei taha Madis uskuda.

"Näed ju, et sina oled esimesena kirjas."

"Aga ma ei oska ju rääkida!"

"Pead õppima," arwab ema.

"Ei jää meelde, sõnadest tuleb puudu."

"Kui mina õppisin, tuli ka puudu," segab isa end jutusse, "siis laenasin sõnu. Meie kõik laenasime."

"Kuidas laenasid? Kustkohast?"

"Sõnade pangast võtsin laenuks."

"Kus see pank oli?"

"Taskus."

"Taskus?"

"Taskus. Meie tegime paberist sedelid. Sedelite ühele küljele kirjutasime võõrsõna või terve lause, teisele küljele tähenduse eesti keeles. Võtsin taskust sedeli, lugesin ja tuletasin vaste meelde. Kui oli õigesti meeles, pistsin sedeli teise taskusse. Sinna kogunesid sõnad, mis olid meeles. Kui ei teadnud, pistsin sedeli panka, saad aru, vasakusse taskusse tagasi. Seda sedelit tuli uuesti laenata."

"Kas nii jäid kõik sõnad pähe?"

"Vahel tuli mitu korda laenata. Tõstsin neid oma sedeleid alailma ühest taskust teise. Kooli minnes ja koolist tulles. Vahetunni ajal ka, kui kontrolltöö oli tulemas."

"Mis sa laenatud sõnadega edasi tegid, kui kõik oli paremas taskus?" uurib Madis.

"Õpetaja ütles, et laen on tasutud, kui sõnad peas. Sedelite järgi sai õpitud hiljem korrata. Pank ei saanud ilmaski tühjaks, uusi sõnu anti järjest juurde."

"Mida mina peaksin sedelitele kirjutama?" hakkab Madis asja vastu huvi tundma.

"Onu Franzil on sünnipäev. Sel puhul sobib öelda:

LIEBER ONKEL, GRATULIERE DIR ZUM GEBURTSTAG (Armas onu, õnnitlen sind sünnipäeva puhul).

Viisakas laps ütleb: GUTEN MORGEN (Tere hommikust), GUTE NACHT (Head ööd).

Vabandab: ENTSCHULDIGEN SIE, BITTE (Vabandage, palun).

Peaksid oskama end tutvustada: MEIN NAME IST MADIS (Minu nimi on Madis).

Sakslane küsib: WIE GEHT ES DIR? (Kuidas sinu käsi käib?), ja vastab: MIR GEHT ES GUT (Minul läheb hästi)."

Isa arvas siiski, et sõnu ja lauseid, mis kergesti meelde jäävad, pole tarvis panka panna. Sinna mingu need, mis kipuvad ununema või esialgu pähe ei hakka.

Kui viimati Madisega jutuks tuli, näitas ta, et mõlemas taskus on tal kimp sõnasedeleid.

MEIE OMA LAUL (omal viisil)

Mie klass on nurga sees, ukse peal on lill.
Ukse taga lapsed head, siledad ja sasipead.

Kokku meid on 26, pooltel piimahambad suus.
Mõni madal, mõni pikk, mõni üsna imelik.

Klassituba mõnus koht, ei ähvarda siin hädaoht.
Mis sest, et rott meil kröbistab, me üldsegi ei pabista.

Õpetaja vahel pragab, kui mõni püstijalu magab.
Kes alati on virk ja kraps, see on kõige parem laps.

Õppida on hästi vaja, meeles peame kogu aja.
Ole ikka teistest ees, käid ju kolmandas c-s!

Laulu loomisel osales pea kogu klass.

TUULERÕUGED

Juba käes on kevadkuu, õues puhub mõnus tuul, aga ma ei pääse õue, minul on ju tuulerõuged.
Näol on rohelised täpid, kehal suured lipid-lapid, arst ei luba kooli minna, aga mina kipun sinna.
Siis, kui ükskord terveks saan, kohe kooli kihutan.

ANDRES KAHU IIIc

RÄSTIK JA NASTIK

Elas kord mürgine rästik, tal oli sõber nastik.
Nad elasid koos ja hulkusid soos.

SANDER SÕNAJALG IIB

TEEME LAHTI POSTIPÄLVINA

Kuusalu kooli lapsed kutsusid kevadel toimetuse külla. Nad tahtsid teada, kuidas "Tähekest" tehakse ja kuulsid, palju paberit selleks ühes kuus kulub. Koolist saime kaasa jutte ja luuletusi, millest osa siit lugeda saab.

MA OLEN KEVADVIHM UDUS

Ma olen kevadvihm udus, ma niisutan maad.

Ma olen kevadvihm udus, mu'st tekib vikerkaar.

Ma olen kevadvihm udus, ma märjaks teen sind.

Mind vajab maa, mind vajab vikerkaar, mind vajad sa.

MART REBANE IIIb

ÕHUPALLID

Ema ostis õhupallid, need ei olnud üldse kallid.
Aga kodus, pliks ja plaks, puhusin neist katki kaks.
Nüüd mul tuju väga paha, uusi palle saada tahaks.
Ema osta neid ei taha, minul aga pole raha.

GERLI RAHURAND IIB

AUK

Elasid kord Peeter ja Mart. Nad olid väga head tõkkejooksjad. Peeter oli kaval ja tegi kogu aeg sohki. Sellepärast nad ei olnud eriti suured sõbrad. Peeter ja Mart tegid enne võistlust trenni. Lõpuks jõudis võistluspäev kätte. Kuna Peeter oli kaval poiss, oli ta eelneval ööl kaevanud staadionirajale augu ja selle kiviga kinni katnud, et augukoht meelde jääks. Tõkkejooks algas, Peeter oli aga augukoha ära unustanud. Üle tõkke hüpatas kukkus ta ise auku. Mart jooksis edasi ja tuli võitjaks. See oli Peetrile õpetuseks: kes teisele auku kaevab, see ise sisse langeb.

ANDREAS SISAS IVA

KOERAPOISTE UNISTUS

Koerad koerte kooli ei tahtnud minna. Mõtlesid, et lähivad parem linna. Lähetsid seal suurde lihapoodi, maiustaksid mehemoodi. Ja siis linnas kõnniksid, koerafilmi vaataksid. Linnakasse ajaks taga, nii et sorgus oleks sabad. Ja siis koju tagasi – lugu lõppeks sedasi.

KRISTER ALTOSAAR IVb

NALJALAUL

Vorst laul siputas, juust seal kõrval pikutas.
Piim loksus üle kannuääre, saidad hüüdsid: "Määre, määre!"

See kõik hommikul juhtus, kui kohv seal tasakesi mulksus.
Ja suhkur raputas pead, koorgi oli vaatamas pealt.

Ta lihtsalt vangutas pead: "Oi, küll minul ikka veab.
Ei mina seal lärma, ei kolista, ei piimakannus solista."

Morssi täis on terve laud, nagu oleks laul taud.
Kohupiim seal hüüab: "Tahan moosi!" ja piimake tahab kruusi.

MART ALLIK IVb

JÄÄPURIKAS

Räästas rippus purikas igavene purakas.
Kätte jõudsid soojad ilmad – purikal on pisar silmas.

RIHO PÜÜ IIIb

KÕIGE TOREDAM SÜNNIPÄEV

Oli suvi ja me olime maal. Mul oli sünnipäev. Ma ärkasin, teised kõik olid juba üleval. Hommikulauas ootas mind suur maasikatort ja suur hulk kingitusi. Kingid lahti teinud, asusin tordi kallale. Natukese aja pärast läksime ujuma. Kui ujumast tagasi tulime, siis ootas mind veel üks üllatus. Toas oli suur kausitais maasikaid ja mulle pandi pähe ilus rukkilillepärg. Oli see alles tore sünnipäev.

LIISA PIKKER IIIb

NEED, KES KÄITUVAD VALESTI, VÄRVI PUNASEKS. MITU EKSI-
JAT SAID? VASTUS SAADA "TÄHEKESE" TOIMETUSSE.
ÕIGESTI VASTANUTE VAHEL LOOSIME VÄLJA KENAD MÜTSID.

KODUHIIR

Maailma erinevad hiireliigid asustavad kõige erinevamaid elupaiku. Kuid ainult üks neist on valinud enda päris koduks inimese eluaseme. Sellepärast on ta nimeks koduhiir. Inimene ei ole tema valikust põrmugi vaimustuses. Öine lakkamatu kröbin kusagil seinaga viib mõnelt une ja leidub neidki, kes hiirt nähes kokkumurt karjatavad ja põgenevad.

Hiire tegelik kahju inimesele seisneb põhiliselt selles, et ta külvab korralagedust. Too väike paharett närib puruks paberi- ja riidesemeid ning kõike muud, millele aga hammas peale hakkab. Kui leiab toidupala, näksib seda siit ja sealt ning jätab sinnapaika. Paljukest siis tema tillukesse hiirekõhtu mahub!

Suvel leiab ta toitu ka majast väljaspool. Sel ajal elatub ta peamiselt seemnetest ja muust taimsest toidust, kuid ei ütle ära ka igasugu

putukatest. Esimeste sügiskülmadega kolib hiir oma koju – keldrisse, esikusse, sahvrisse või põranda alla käiku.

Siitpeale algab tema lõputu inimese ülekavaldamise mäng. Päevavalgel on teda peaaegu võimatu silmata. Kui pisikest halli looma siiski pikevalt vaadelda saad, on välimusest kohe selge, et ta on kohastunud tegutsema hämaruses või lausa kottpimedas. Tillukesed tumedad silmad ei näe kuigi hästi. Seevastu suured kõrvad püüavad kinni iga ohtu ennustava heli.

Pikliku koonukese tipus olevad tundlikud sõõrmed haistavad pidevalt võbeldes läbi õhu tulvavaid lõhnu. Nina all sirutuvad pikad peened vurrud sobivad hästi pimedas kompamiseks. Sellepärast kutsuvad loomauurijad neid kompekarvadeks.

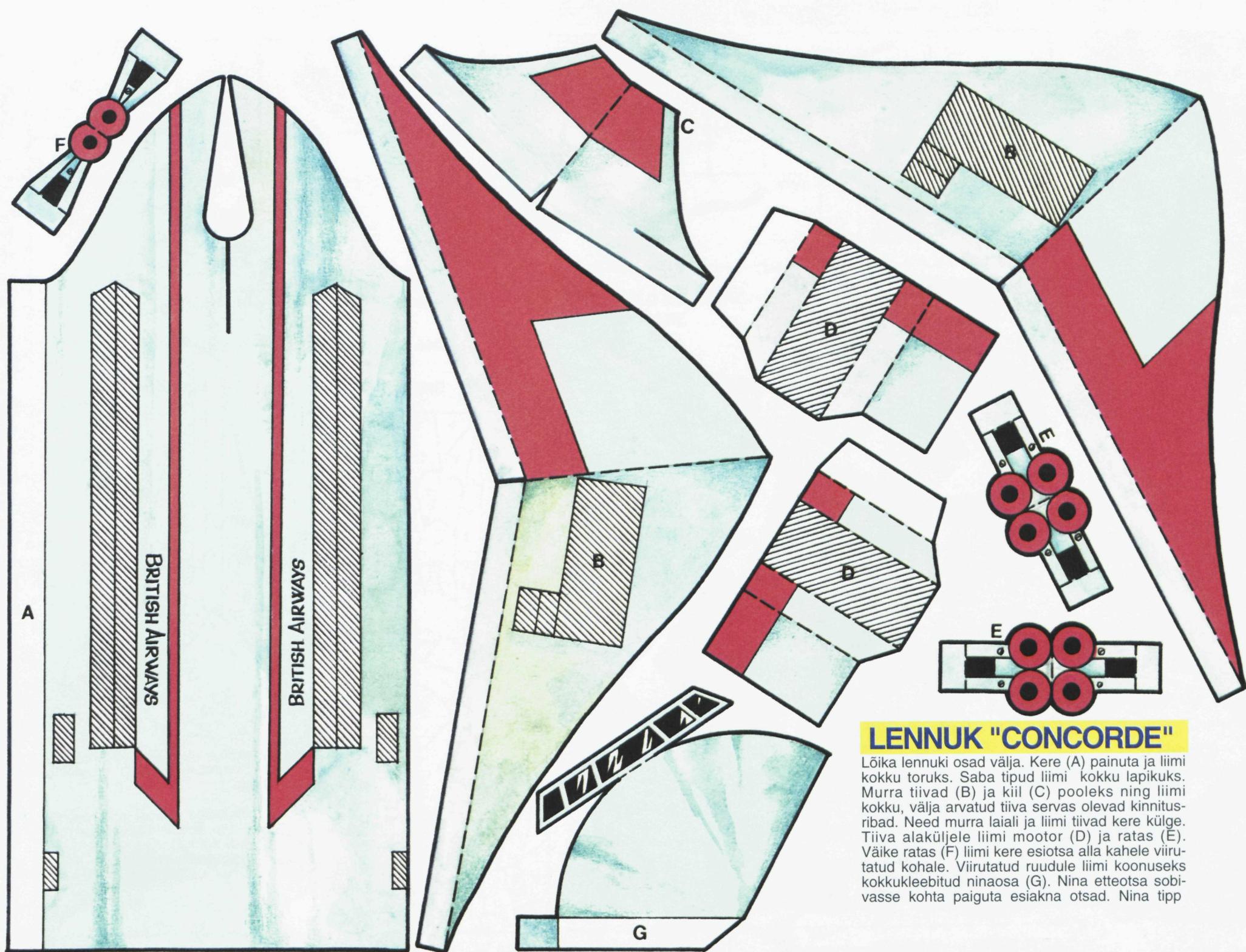

Pildistanud HENDRIK RELVE

Kui hiirel veab ja ta ei satu lõksu ega kassi küüsi, rajab ta varsti pere. Ühes pesakonnas on keskmiselt seitse poega. Algul on pojad sörmkübara-suurus, karvadeta ja pimedad. Kuid juba kuu aja pärast on nad välimuse poolest täpselt samasugused kui emadised. Kahekuuselt hakkavad nad ise lapsi saada.

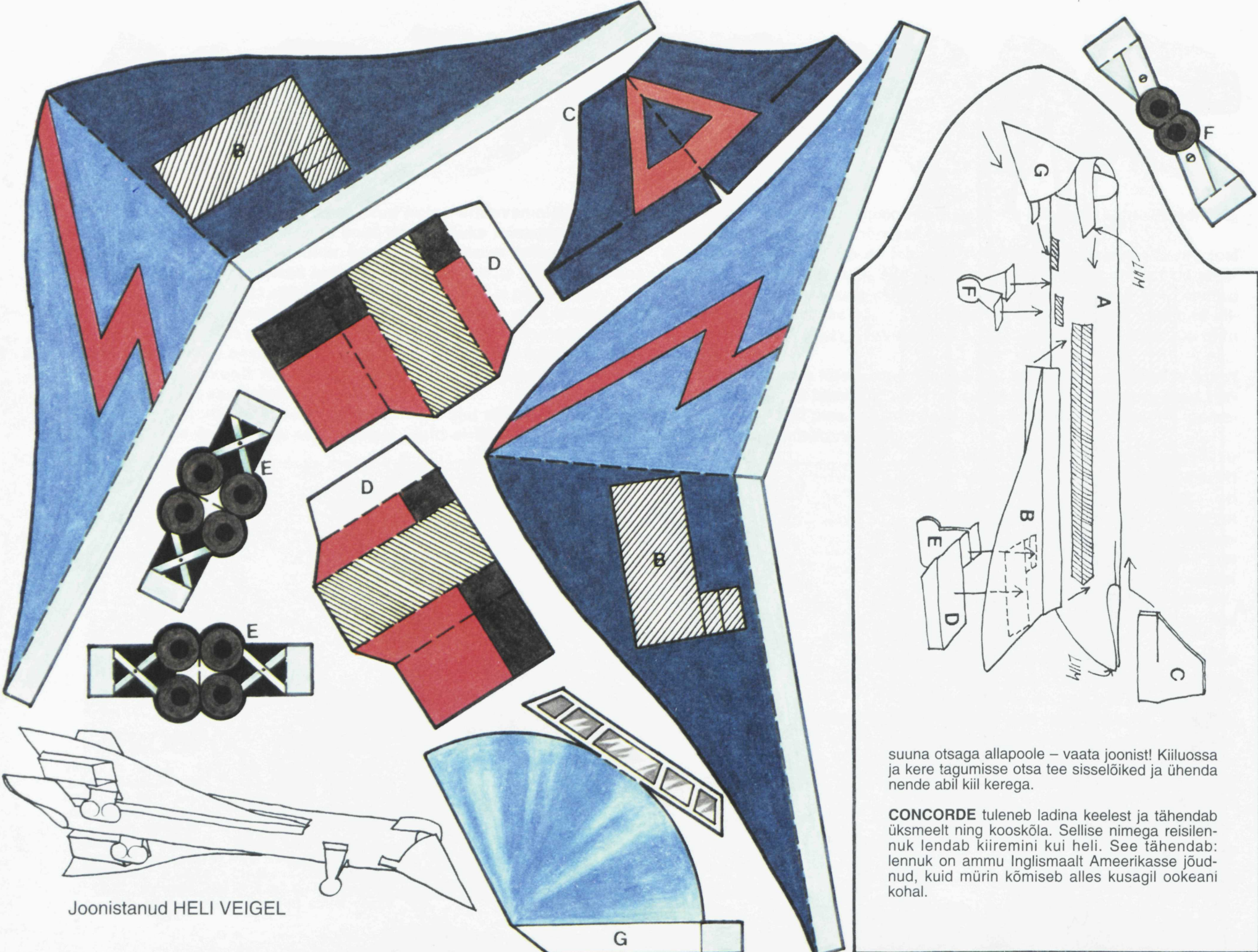
Ühel hiirel on aasta jooksul umbes kuus pesakonda poegi. Hiire loomulik eluiga on kolm aastat. Nüüd võid ise arvutada, kui palju järglasi ta saab. Võib-olla oma ema ja isa abiga suudad kokku rehkendada ka kõigi lapselaste ja veel nendegi järglaste arvu, millega hiirt kogu tema elu jooksul õnnistatakse.

HENDRIK RELVE

LENNUK "CONCORDE"

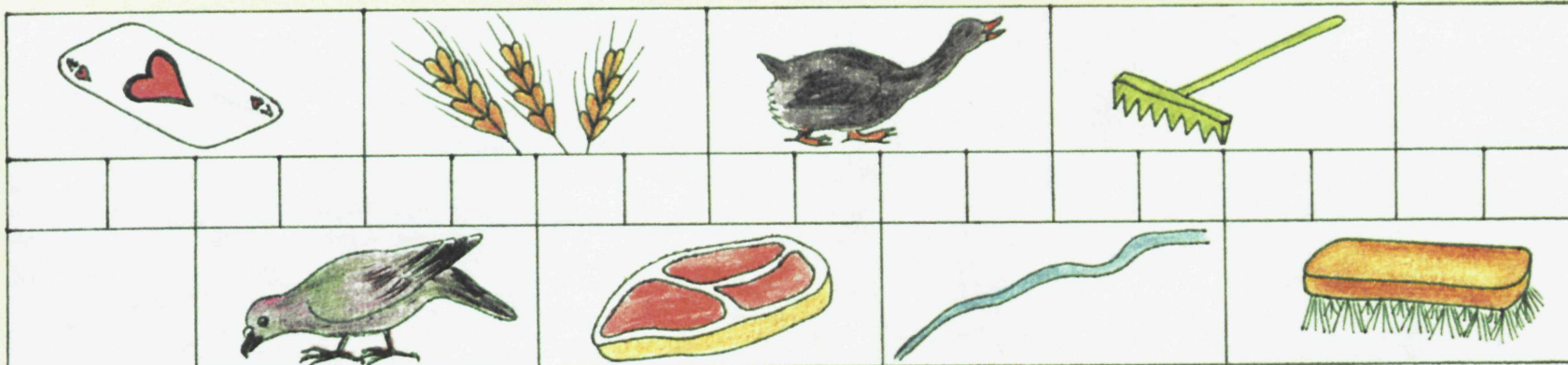
Lõika lennuki osad välja. Kere (A) painuta ja liimi kokku toruks. Saba tipud liimi kokku lapikuks. Murra tiivad (B) ja kiil (C) pooleks ning liimi kokku, välja arvatud tiiva servas olevad kinnitusrivad. Need murra laiali ja liimi tiivad kere külge. Tiiva alaküljele liimi mootor (D) ja ratas (E). Väike ratas (F) liimi kere esiossa alla kahele viirutatud kohale. Viirutatud ruudule liimi koonuseks kokkukleebitud ninaosa (G). Nina etteotsa sobivasse kohta paiguta esiakna otsad. Nina tipp

Joonistanud HELI VEIGEL

suuna otsaga allapoole – vaata joonist! Kiiluossa ja kere tagumisse otsa tee sisselõiked ja ühenda nende abil kiil kerega.

CONCORDE tuleneb ladina keelest ja tähendab üksmeelt ning kooskõla. Sellise nimega reisilennuk lendab kiiremini kui heli. See tähendab: lennuk on ammu Inglismaalt Ameerikasse jõudnud, kuid mürin kõmiseb alles kusagil ookeani kohal.

☐ I	HELEROHELINE	☐ T	TUMEPUNANE
☐ +	TUMEROHELINE	☐ O	ORANZ
☐ .	PUNANE	☐ V	SININE

LÕIKA NEED KUJUNDID
VÄLJA JA PANE
KOKKU RUUT!

Lasteajakiri
"TÄHEKE"

Asutatud jaanuaris 1960
ilmub kord kuus

Toimetuse aadress:
Pärnu mnt. 67a
EE0001 Tallinn

Peatoimetaja
ELJU SILD
tel. 681 497

Tegevtoimetaja
VIIVI VARIKSAAR
tel. 681 495

Vanemtoimetaja
JAAN RANNAP
tel. 681 495

Kunstiline toimetaja
PRIIT REA
tel. 681 495

Printall
Tatari 64
EE0001 Tallinn

ESIKAANE
JONISTAS
REGINA
LUKK

KLOUNI

K O O L

"Tähekese" klounikoolis oleme jõudnud maailma vanima näitekunsti – pantomiimiini. See kreeka päritoluga sõna tähendab otsetõlkes – kõikejälgendav. Näitleja mängib mingit osa, kuid ühtegi sõna ei lausu. Ta teeb end arusaadavaks liigutuste ja näoilmeega. Toeks on muusika. Kindlasti on mõni sõber sulle õhtust seiklusfilmi ümber jutustanud. Kui ta hoogu satub, aitab ta oma jutule kaasa liigutustega. Nende põhjal võid sõnadetagi mõista, et lugu oli põnev.

Esimesed teated pantomiimikunsti kohta pärinevad Kreekast juba 5. sajandist e.Kr. Sellega on tegeldud ka vanas Hiinas ja Indias. Euroopas oli pantomiimikunst väga levinud selle sajandi 20. aastatel. Prantsusmaa pealinnas Pariisis avati siis ka pantomiimiteater.

Klouni jaoks on pantomiim täiesti asendamatu. Tsirkusekunst peabki olema arusaadav sõnadeta. Pantomiimikunsti aitab õppida erinevate erialade inimeste jälgimine. Ka igapäevaseid liigutusi – pesemist, söömist,

Illustreerinud HILLAR METS

PE $\frac{b}{54}$ 97,7
joomist – tasub järe
Pakun esimese harjutuse. Proovi kujutada autojuhti. Esialgu tundub see väga lihtne: muudkui istu toolile ja keeruta kujuteldavat rooli. Kuid tavaliselt keerutatakse rooliratast hirmsa hooga, mida päris autojuht küll ei tee. Rooli keeratakse õrnalt. Alles siis, kui autojuhi põhiliigutused – autosse istumine, turvavöö kinnitamine, peegli seadmine, akna avamine – on selged, tasub selle numbriga esinema minna. Võid mängida autojuhti, kes sõidu ajal sööb jäätist. Loomulikult see sulab ja segab juhtimist.

Või jäljenda kätepesu. Kujuta ette, et parajasti, kui oled käed seebiseks saanud, kaob vesi. Kloun krutib kraani, üritab selle sisse vaadata.... ja just sel hetkel purskab vesi.

Üks mõnus number on kalapüük lava serval. Öngekonks jääb küll kujuteldava oksa, küll pükste külge kinni. Saalis kindlasti keegi naerab. Palu liigutuste abil vaikust – ja siis röömusta – näkkas! Kala on nii suur, et seda ei jaksa veest välja tõmmata. Kalamees hüpab vette saagile järele. Kuid juba enne etendust peida lava kõrvale konservikarp. Õnnelik kalamees näitab publikule oma saaki ja kingib selle ühele pealtvaatajale.

Liigutuste keel (selle kohta kasutatakse ka sõna *kehakeel*) on tuntud kogu maailmas. Mõni zhest on arusaadav kõigile, mõni ainult teatud rahvastele. Näiteks sõrme keerutamisest oimu juures saadakse kogu maailmas ühtemoodi aru – sa oled loll. Kuid kaugel Tiibetimaal on täiesti tavaline möödajale keelt näidata. Ja kujuta ette, see meeldib talle isegi väga. See tähendab seal maal: ole rahulik, ma ei tee sulle midagi halba. Eskimod teretasid vanasti nii, et löid endale rusikaga vastu pead. Lapimaal tervitati nina vastu nina hõõrudes.

Ja veel üks õpetus esinejale: kui jäljendad oma tuttavaid, koolis õpetajaid, meeldib su esinemine kõigile siis, kui nali kedagi ei solva.

Kodune ülesanne on nii raske kui lihtne: harjuta rohkem!